

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

Fakulta sociálních studií

MASARYKOVA UNIVERSITA

Brno, Joštova 10, 602 00, Česká republika

telefon: 00 420 - 549 497 175, fax: 00 420 - 549 491 920

MVZ155 Válečné zločiny a jejich stíhání

Rozsah

1/1/0. 6 kr. Ukončení: z.

Vyučující

Mgr. Ľubomír Majerčík (přednášející), PhDr. Petr Suchý, Ph.D. (zástupce)
majercik@fss.muni.cz

Garance

PhDr. Petr Suchý, Ph.D.

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií - Fakulta sociálních studií

Kontaktní osoba: Olga Křešťáková

Rozvrh

Út 14:00--15:40 U32

Konzultační hodiny

Út 15:40 – 16:30 v místnosti č. 4.55

Typ výuky a zkoušky

Výuka probíhá ve formě seminářů. Kurs je ukončen zápočtem.

Zápočet lze získat:

- a) úspěšným absolvováním závěrečného zápočtového testu
(90 % zápočtu za zápočtový test, 10% zápočtu za aktivní účast na hodině)
- b) úspěšným splněním dvou podmínek
  - a. vypracování referátu (ne více než 10min) na jedno ze 17 vypsanych témat, přednesení (ne přečtení) referátu vždy k relevantní hodině
  - b. odevzdání 3 průběžných písemných prací o celkové délce 4 - 6 normostran (odevzdání do ISu vždy nejpozději před začátkem hodiny ve dny: 11.10., (60 % za referát, 30 % za průběžné písemné práce, 10 % za aktivní účast na hodině)

Upozornění na rizika podvodného plnění studijních povinností

Výuka na FSS MU předpokládá, že studenti znají studijní předpisy a že se nedopouštějí podvodného plnění studijních povinností, zejména opisování u zkoušek a plagiátorství, tedy vydávání cizích myšlenek za vlastní a přebírání myšlenek jiných autorů bez uvedení autorství. **Plagiátorství patří k nejzávažnějším etickým proviněním v akademickém prostředí, popírá poslání university i smysl studia. Z právního hlediska je plagiátorství krádeží cizího duševního vlastnictví.**

Podvodné plnění studijních povinností nemůže být za žádných okolností na FSS tolerováno. Každý případ podvodného chování bude trestán nejpřísnější sankcí, a to **nepodmínečným vyloučením ze studia**. Studentům doporučujeme co nejdůkladněji se seznámit s problémem plagiátorství a se způsoby, jak se mu vyhnout.

Stejně zásadním prohřeškem jako plagiátorství je i **nerespektování a zneužívání autorských práv**. Studentům se **přísně zakazuje vkládat do Informačního systému naskenovaná díla** (obzvláště časopisecké články), neboť se tak dopouštějí **porušení autorského zákona 121/2000 Sb.** V případě porušení tohoto pokynu může následovat **disciplinární řízení, které může vyústit až v nepodmínečné vyloučení ze studia**. Neoprávněně vložené texty budou smazány.

Tento materiál je určen výhradně pro studenty kursu Válečné zločiny a jejich stíhání prezenčního studia oboru mezinárodní vztahy FSS MU v Brně v akademickém roce 2005/2006. Jakékoli jeho rozšiřování, kopírování, případně využití pro jiné kursy je ve smyslu porušení autorských práv zakázáno.

OSNOVA

1. Úvod, organizace a poslání kursu (27.9.2005)

2. Humanitární právo a počátky mezinárodního trestního soudnictví (4.10.2005)

a) povinná literatura

Český červený kříž, Co je to humanitární právo: <http://www.cck-cr.cz/docs/mhp/cojemhp.htm> (15 stran)

Český červený kříž, Obyčejové mezinárodní humanitární právo:
http://www.cck-cr.cz/docs/mhp/obycej_mhp.htm (13 stran, stačí obecný přehled principů)

Robertson, G.: *Crimes Against Humanity. The Struggle for Global Justice*, 188 – 198 (11 str.)

b) doporučená literatura

International Committee of the Red Cross: International Humanitarian Law. Answers to your Questions - <http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/iwplList104/0CA6FC89781FC094C1256DE800587554>

Potočný, M., Ondřej, J.: *Mezinárodní právo veřejné. Zvláštní část*, 4. vydání: 381 – 400, 412 – 423 (dostupná na právnické fakultě MÚ).

c) otázky do diskuse:

- jakým způsobem chrání mezinárodní právo civilisty v ozbrojených konfliktech?
- jaké jsou zakázané metody a způsoby boje?

d) referát (nepovinné)

Guantánamo z pohledu mezinárodního práva

e) průběžný písemný úkol (nepovinné)

- příklad z humanitárního práva procvičující orientaci v Ženevských úmlouvách, lze si vybrat jeden z těchto dvou, případně vypracovat oba a hodnocen bude ten lepší z nich (celkem maximálně na 1 normostranu)

a) Ozbrojený konflikt vypukl mezi okupační správou a Vlasteneckou osvobozenou frontou zastupující část místní populace. Zásada rozlišování mezi kombatanty a nekombatanty je ignorována. Civilní obyvatelstvo je vražděno, jsou na něm činěny biologické pokusy, domy jsou podpalovány, děti deportovány.

Jak byste vyhodnotili tuto situaci, jaké články kterých úmluv se na ni vztahují?

b) V táboře pro válečné zajatce jsou najímáni dobrovolníci pro práci na inventuře ukořistěného vojenského skladu. Jak byste vyhodnotili tuto situaci, jaké články kterých úmluv se na ni vztahují? Je v souladu s Ženevskými konvencemi používat válečné zajatce na nebezpečnou práci?

f) relevantní odkazy

Český červený kříž, <http://www.cck-cr.cz/cz.php?id=uvod>

Mezinárodní výbor červeného kříže, <http://www.icrc.org/eng>.

International Review of the Red Cross,
<http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/htmlall/review?OpenDocument>

Human Rights Watch: Legal Issues Arising from the War in Afghanistan and Related Anti-Terrorism Efforts - <http://www.hrw.org/campaigns/september11/ihlqna.htm>

Human Rights Watch: International Humanitarian Law Issues In A Potential War In Iraq,
<http://www.hrw.org/backgrounder/arms/iraq0202003.htm>

Human Rights Watch: The War in Iraq and International Humanitarian Law,
<http://www.hrw.org/campaigns/iraq/ihlfaqoccupation.htm>

Timeline of International Humanitarian Law
<http://www.globalpolicy.org/intljustice/general/2001/timeline.htm>

g) základní prameny

Ženevské úmluvy

- česká verze: <http://www.cck-cr.cz/docs/mhp/zktext.rtf>

- anglická verze: <http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/html/genevaconventions>

3. Teorie mezinárodní spravedlnosti? (11.10)

a) povinná literatura

Bass, G. J.: *Stay the Hand of Vengeance*, 8 – 28.

Power, S.: *A Problem From Hell: America and the Age of Genocide*, XVI – XXI.

b) doporučená literatura

Goldstein, J., Kahler, M., Keohane, R.O., Slaughter A-M.: Introduction: *Legalization and World Politics*, International Organization, 54, 3, Summer 2000, pp. 385–399.
(originál na <http://mitpress.mit.edu/catalog/item/default.asp?ttype=6&tid=3177>)

Krauthammer, Ch.: *The Curse of Legalism*, The New Republic, Nov 6, 1989, pp. 44-50.

c) otázky do diskuse

Mohou mezinárodní trestní soudy představovat něco víc než „spravedlnost vítězů“?
Jaké jsou limity souzení mezinárodních zločinů a vymáhání mezinárodního práva obecně?

d) referát (nepovinné)

Pohled realismu a idealismu na mezinárodní spravedlnost

4. Norimberský a Tokijský tribunál (18.10.)

a) povinná literatura

Cassese, A.: *International Criminal Law*, 327 – 333.

Robertson G.: *Crimes Against Humanity. The Struggle for Global Justice*, 227 – 244.

Nuremberg Trials: http://en.wikipedia.org/wiki/Nuremberg_Trials

Tokyo Trials: http://en.wikipedia.org/wiki/Tokyo_trials

b) doporučená literatura

Cassese, A., Röling, B.V.A.: *Tokijský proces*, 102-118.

5. otázky do diskuse

- v čem se lišily Norimberský a Tokijský tribunál?
- zajistily poválečné mezinárodní tribunály spravedlivý proces nebo představovaly „spravedlnost vítězů“?

5. referát (nepovinné)

Specifika Tokijského tribunálu

Masakr My Lai

e) odkazy

Look back at Nuremberg: <http://www.courttv.com/archive/casefiles/nuremberg/>

The Avalon Project : The International Military Tribunal for Germany,

<http://www.yale.edu/lawweb/avalon/imt/imt.htm>

Nuremberg Trials Project

http://nuremberg.law.harvard.edu/php/docs_swi.php?DI=1&text=overview

Famous World Trials – Nuremberg Trials

<http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/nuremberg/nuremberg.htm>

f) základní prameny

Versailleská smlouva

Londýnská charta

5. Národní souzení mezinárodních zločinů a jeho limity (univerzální jurisdikce) (25.10.)

a) povinná literatura

Universal Jurisdiction: http://en.wikipedia.org/wiki/Universal_jurisdiction

Broomhall, B.: *International Criminal Justice and the International Criminal Court: Between State Consent and the Rule of Law*, Oxford University Press, 2004, 103 – 112.

Kissinger, H.: *The Pitfalls of Universal Jurisdiction: Risking Judicial Tyranny*, Foreign Affairs, 2001, July/August, Vol.80, Iss.4, 86 – 96.

(<http://www.globalpolicy.org/intljustice/general/2001/07kiss.htm>)

Roth, K.: *The Case For Universal Jurisdiction*, Foreign Affairs, 2001, September/October, Vol.80, Iss.4, 150 – 154.

(<http://www.foreignaffairs.org/20010901faresponse5577/kenneth-roth/the-case-for-universal-jurisdiction.html>)

b) doporučená literatura

Fuchs, J.: *Vývoj univerzální jurisdikce pro stíhání pachatelů válečných zločinů v mezinárodním právu*, Časopis pro právní vědu a praxi, 2002, IV.

Abrams, E. (1999): *Spravedlnost pro Pinocheta?* Proglas, 4/1999, s. 12-14. (překlad Lukáš, I. in Commentary, March 1999).

c) otázky do diskuse

- jak jsou národní soudy vybaveny na stíhání mezinárodních zločinů?
- jaké jsou politické a právní překážky národního souzení mezinárodních zločinů?

d) referát (nepovinné)

Případ Eichmann

Případ Pinochet

Je H.Kissinger válečný zločinec?

e) průběžný písemný úkol (1 normostrana, nepovinné)

- umožňuje české právo univerzální jurisdikci?
- v jakém rozsahu (viz. trestní zákon, zákon. č. 140/1961 Sb, jeho působnost)?
- k jakým změnám dojde po přijetí nového trestního zákona? (viz. <http://server.juristic.cz/>)

f) relevantní odkazy

1. univerzální jurisdikce

Universal Jurisdiction Information Network: www.u-j.info

Amnesty International: Universal Jurisdiction: <http://web.amnesty.org/pages/uj-index-eng>

The Princeton Principles on Universal Jurisdiction

<http://www.law.uc.edu/morgan/newsdir/univjuris.html>

ICRC: State consent regime vs. Universal jurisdiction

<http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/iwpList74/F4607C74CA18E5F5C1256B66005C27D5>

2. případy Eichmann, Pinochet, Kissinger

Adolf Eichmann: <http://en.wikipedia.org/wiki/Eichmann>

Augusto Pinochet: <http://en.wikipedia.org/wiki/Pinochet>

General Pinochet's dance with justice:

<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/americas/4696617.stm>

Henry Kissinger: <http://en.wikipedia.org/wiki/Kissinger>

Henry Kissinger – War crimes: <http://www.zpub.com/un/wanted-hkiss.html>

Henry Kissinger: jeden "z nejvýznačnějších mozků", anebo "válečný zločinec"?

<http://www.blisty.cz/2002/8/7/art11215.html>

The Case of Henry Kissinger

<http://www.uncommonknowledge.org/01-02/611.html>

g) základní prameny

Úmluva o genocidě

Úmluva proti mučení

(<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/>)

6. Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a pro Rwandu (ICTR) (1.11.)

a) povinná literatura

Šturma, P.: *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*, 77 – 104. (je to pro základní orientaci a nasbírání faktů, zbytečné právníké detaily se potřeba učit není)

Jorda, C.: *The Major Hurdles and Accomplishments of the ICTY, What the ICC Can Learn from Them*, Journal of International Criminal Justice, June 2004.

Illegal Tribunal - Illegal Indictment,

<http://www.icdsmireland.org/resources/trial/2003/illegal.htm>

b) doporučená literatura

Kovanda, K.: *Genocida ve Rwandě a OSN*, Mezinárodní vztahy, 3/2004 (v knihovně)

McDonald, G.K.: *Problems, Obstacles and Achievements of the ICTY*, Journal of International Criminal Justice, June 2004.

c) otázky do diskuse

- v čem se mohl lišit přístup k Jugoslávii diplomatů a Mezinárodního tribunálu?
- jaký je rozdíl mezi ICTY a ICTR?
- jakým způsobem získává ICTY válečné zločince? daří se to?
- blíží se konec mandátů ICTY a ICTR, v čem splnily a v čem nespĺnily své poslání?

d) referát

NATO před ICTY - Barbora Vágnerová

Případ Milošević - Tomáš Navrátil

e) relevantní odkazy

1. ICTY

Oficiální stránky: <http://www.un.org/icty/>, <http://www.un.org/icty/glance/index.htm>

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/ICTY>

Coalition for International Justice:

<http://www.cij.org/index.cfm?fuseaction=viewOverview&tribunalID=1>

Global Policy Forum: <http://www.globalpolicy.org/intljustice/yugoindx.htm>

Milosevic trial: <http://jurist.law.pitt.edu/currentawareness/milosevic.php>

Dayton Agreement: http://www.ohr.int/dpa/default.asp?content_id=380

2. ICTR

Oficiální stránky: <http://www.un.org/ictcr/>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/International_Criminal_Tribunal_for_Rwanda
Coalition for International Justice:
<http://www.cij.org/index.cfm?fuseaction=viewOverview&tribunalID=2>
Global Policy Forum: <http://www.globalpolicy.org/intljustice/rwandaindx.htm>
BBC: Rwanda in depth: http://news.bbc.co.uk/1/hi/in_depth/africa/2004/rwanda/default.stm

f) základní dokumenty

Statut ICTY (ve studijních materiálech česky, anglicky:
<http://www.un.org/icty/legaldoc-e/basic/statut/statuteindex.htm>)

UN SC Res 827 (ve studijních materiálech anglicky)

Statut ICTR (<http://196.45.185.38/ENGLISH/basicdocs/statute.html>)

7. Alternativní prostředky mezinárodní spravedlnosti (8.11.)

a) povinná literatura

Hayner, P.: *Fifteen Truth Commissions 1974 to 1994: A Comparative Study*, 598-611, 625 – 626, 632 – 634, 635 – 650 (35 str.)

b) doporučená literatura:

Prosecuting Genocide in Rwanda, The Gacaca System and the International Criminal Tribunal for Rwanda, The Norwegian Helsinki Committee Report II/2002, 14 – 18.

c) otázky do diskuse:

- s jakými problémy se setkávají tranziční vlády při pokusech stíhání bývalých vůdců obviněných z porušování lidských práv?
- jaké jsou důvody pro zakládání komisí pravdy a umíření?
- jaké jsou jejich výhody a jaké jsou jejich limity?
- mají potenciál přinést trvalý mír?

d) referát

Tribunály Gacaca

e) odkazy

Wikipedia: List of Truth and reconciliation commissions:
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_truth_and_reconciliation_commissions

Wikipedia: Truth and reconciliation commission – South Africa:
http://en.wikipedia.org/wiki/Truth_and_Reconciliation_Commission

International Center for Transitional Justice
<http://www.ictj.org/>

Truth Commissions Digital Collection
<http://www.usip.org/library/truth.html>

South Africa: Truth and Reconciliation Commission

<http://www.doj.gov.za/trc/>

www.TruthCommission.org | Proceedings

<http://www.truthcommission.org/factor.php?fid=5&lang=en#27>

Truth Commissions links

<http://www.trial-ch.org/en/links.html#tc>

<http://www.truthcommission.org/bibliography.php?lang=en>

8. Mezinárodní trestní soud: vznik a kontroverze (15.11.)

a) povinná literatura

Šturma, P. *Historie a charakter Mezinárodního trestního soudu*, Problémy implementace statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu, C.H.Beck., 2004, pp. 9-25.

Ferenz, B.B.: *Misguided Fears About The International Criminal Court*, Pace International Law Review, Spring 2003. <http://www.benferencz.org/fearsnew.htm>

b) doporučená literatura

Bolton, J.R. (1998): *Courting Danger: What's Wrong With the International Criminal Court*, National Interest, Winter 1998/1999.

Dempsey, G.T.: Reasonable Doubt The Case against the Proposed International Criminal Court, Cato Policy Analysis No. 311

The United States and the International Criminal Court, Human Rights First

c) otázky do diskuse

- jaké jsou výhody stálého Mezinárodního trestního soudu proti ad hoc tribunálům?
- jaké jsou důvody opozice USA vůči MTS? v čem jsou tyto důvody oprávněné a v čem ne?
- může MTS efektivně fungovat bez podpory USA?

d) referát

Role nevládních organizací na Římské konferenci

e) odkazy

ICC: <http://www.icc-cpi.int/>, http://en.wikipedia.org/wiki/International_Criminal_Court

Coalition for the International Criminal Court: <http://www.iccnw.org/index2.html>

Amnesty International, Int'l Justice Campaign: <http://web.amnesty.org/pages/icc-index-eng>

Human Rights Watch: ICC: <http://www.hrw.org/campaigns/icc/>

Human Rights First: International Justice:

http://www.humanrightsfirst.org/international_justice/icc/icc.htm

9. Skutkové podstaty mezinárodních zločinů

(22.11.)

a) povinná literatura

Šturma: 129 – 153.

b) doporučená literatura

Robertston: 355 – 368.

c) otázky do diskuse:

- co znamená princip komplementarity?
- může MTS stíhat zločin agrese?
- který zločin z jurisdikce soudu je nejtěžší prokázat?

d) referát

Zločin agrese

e) základní dokumenty

Římský statut MTS

f) písemný úkol (nepovinný, 4 – 6 normostrany):

- Potřebují USA Mezinárodní trestní soud nebo potřebuje Mezinárodní trestní soud USA?

10. Mezinárodní trestní soud: struktura, fungování, první případy

(29.11.)

a) povinná literatura

Šturma: 161 - 181

b) doporučená literatura

Roberston: 374 – 388.

c) otázky do diskuse

- jaká jsou procesní práva obviněných před soudem?
- jakým způsobem mohou členské státy MTS zasahovat do řízení?
- kolik případů je momentálně před MTS a v jaké fázi se nacházejí?

d) referáty

Případ DRC

Případ Uganda

Případ Súdán

Případ Středoafriická republika

e) odkazy

ICC: http://en.wikipedia.org/wiki/International_Criminal_Court

Situations and cases: <http://www.icc-cpi.int/cases.html>

International Crisis Group: <http://www.crisisgroup.org/>

CIA World Factbook: <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html>

U.S. State Department – Human rights, Country reports:
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2004/index.htm>

U.S. State Department – Background Notes: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/>

Ministerstvo zahraničí ČR:
<http://www.czechembassy.org/wwwo/mzv/default.asp?ido=7843&idj=1&amb=1&ikony=True&trid=3&prsl=True&poccl=5>

f) základní dokumenty

Římský statut MTS

11. ICC, EU a Česká republika. Budoucnost mezinárodního trestního soudnictví (6.12.)

a) povinná literatura

Šturma, P.: 104 - 111.

Globální soud nad každým z nás

Kavěna, M.: *Ústava ČR a ratifikace Římského statutu Mezinárodního trestního soudu*,
Trestněprávní revue, 12/2003, pp. 360 – 362.

b) doporučená literatura

Cassese, A.: 445 - 458

Mezinárodní trestný soud a Slovenská republika, Právní obzor 5-6/2002 (část věnovaná SR,
dostupné v knihovně PrF)

The Former Iraqi Government On Trial: <http://hrw.org/backgrounder/mena/iraq1005/>

c) otázky do diskuse:

- jaké překážky brání členství ČR v MTS?
- měla by se ČR stát členským státem MTS?
- jako roli hraje EU při prosazování myšlenky MTS?
- jakým směrem se bude ubírat mezinárodní trestní soudnictví v 21.století?
Guantánamo, Sierra Leone, univerzální jurisdikce nebo MTS?

d) referát

Imunity ústavních činitelů v Ústavě ČR
Případ Saddam Husajn

e) odkazy

The Special Court for Sierra Leone: www.sc-sl.org

EU a ICC

Saddam Hussein Trial: <http://www.law.case.edu/saddamtrial/index.asp>

UN action to prevent genocide

<http://www.preventgenocide.org/prevent/UNdocs/KofiAnnansActionPlantoPreventGenocide7Apr2004.htm>

No Peace Without Justice: <http://www.npwj.org/>

12. Zápočtový test, návštěva hosta

(13.12.)